

דגם תשובות לשאלון בתנ"ך לבתי הספר דתיים מס' 002381, קיץ תשפ"א

חלק א – בראשית

בחלק זה על הנבחן לענות על שלוש מן השאלות 1-5.

1. פרקים א'-ב'

- א. (1) "ויאמר נעשה אדם" – אמירה חדשה ביום השישי להבדיל בין האדם ליתר הנבראים ביום זה. "בצלם אלוקים" – האדם דומה לה'. "וירדו בדגת הים..." – האדם ישלוט ביתר הנבראים. "ויברא" – לשון ייחודית, ברוב הנבראים נאמר "ויעש".
- (2) לטפל בגן ולשמור עליו ממזיקים. לקבל גם: לקיים תורה ומצוות.
- ב. (1) לאדם יש יכולת דיבור.
- (2) האדם קורא שמות לבעלי החיים ולאשה.
- ג. (1) רציחה.
- (2) רציחה היא אסורה מכיוון שכל אדם נברא בצלם אלוקים ופגיעה בו היא גם פגיעה במשהו מן האלוקות. אנ: הרוצח מחלל את צלם אלוקים שבו שמחייב אותו למוסריות וערכים.

2. פרק ד'

- א. (1) בשני המקרים ה' פונה בשאלה לחוטא, אנ: בשני המקרים הקב"ה שואל לגבי מיקום הדמות.
- (2) מדוע ה' שואל על המיקום, הרי הוא יודע הכל. ה' רוצה לא להבהיל אותם או לאפשר להם להביע חרטה.
- ב. (1) על שניהם נגזר גלות ממקומם, אנ: שניהם קוללו בנוגע לפרנסתם מחקלאות.
- (2) מתלונן על העונש הכבד, אנ: מצדיק את העונש ומודה בחטאו.
- ג. מכיון שלא עשה תשובה על חטא עץ הדעת כמו קין.

3. פרק כ"ב

- א. (1) ציווי הדרגתי, לשון משותפת "לך לך", ציווי ללכת אל הלא נודע, ציות מיידית של אברהם, פרידה ממשפחה.
- (2) שאברהם יקבל שכר. שיהיה רגיל במצוות, להביא את אברהם למדרגה גבוהה יותר, ללמד אחרים על יראת ה' או ללמד אחרים על מעלת אברהם.
- ב. (1) כדי שיעמוד בניסיון מתוך שיקול דעת ולא מתוך בהלה.
- (2) בעקבות תשובת אברהם ליצחק יצחק מבין שהוא עתיד להיעקד, והכתוב רומז במילים "וילכו שניהם יחדיו" שהוא הולך בלב שלם עם אביו להיעקד. כלומר יצחק מקבל את הדין והולך בלב שלם עם אביו כפי שהלך איתו קודם לכן, לפני שידע שהוא הולך אל מותו.
- ג. (1) הציווי לעקוד את יצחק סותר את ההבטחה של ה' לאברהם שהעם שיקום מזרעו של אברהם יהיה מיצחק.
- (2) שכשעם ישראל יחטא ה' ירחם עליהם בזכות העקידה.

4. א. (1) שפע חומרי, שלטון על עמים אחרים, שמי שמברך אותו יתברך ומי שמקלל אותו יתקלל.
(2) את ברכת אברהם על הזרע וארץ ישראל.
- ב. (1) רמב"ן – יצחק לא ידע שעשיו רשע ולכן רצה לברך את בכורו בברכת העם והארץ.
רד"ק – יצחק לא חשב שעשיו ראוי לירש אותו ולכן תכנן לברך אותו בברכת חיזוק בלבד.
רש"ר הירש – יצחק ראה הן בעשיו והן ביעקב יורשים ולכן רצה לברך את עשיו בברכת החומר ואת יעקב בברכת הרוח.
- (2) רבקה קיבלה בנבואה שיעקב עדיף על עשיו. רבקה הכירה ברשעותו של עשיו. רבקה לא הייתה מודעת לתכניתו של יצחק לברך את עשיו בברכת חיזוק בלבד ועל כן פעלה כנגד תכניתו. רבקה חלקה על תכניתו של יצחק לפצל את הברכות בין יעקב לעשיו.
- ג. יצחק ידע שעשיו לא היה ראוי לברכה ולכן ביקש לזכות אותו במצוות כיבוד הורים וכך הברכה תחול עליו. לעומת זאת יצחק ידע שיעקב ראוי לברכה ולכן לא ביקש ממנו דבר לפני שבירך אותו.

5. פרק מ"ד

- א. למלא מזון בשקים של האחים כפי שהם יכולים לסחוב, להחזיר לכל אחד מהאחים את כספו בשק שלו, להטמין את הגביע בשק של בנימין, לרדוף אחרי האחים, להאשים את האחים בגניבת הגביע.
- ב. (1) האם האחים אוהבים את בנימין או שונאים אותו.
(2) האחים עמדו בניסיון והוכיחו שהם אוהבים את בנימין כי הם הציעו שכולם יהיו עבדים ליוסף יחד עם בנימין.
- ג. (1) יוסף ניסה למצוא עילה להאשים את האחים.
(2) מתוך שיוסף שאל את האחים שאלות חריגות ולא ענייניות סימן שהוא ביקש להאשים אותם.

חלק ב – מלכים ב, ישעיה

על התלמיד לענות על שתיים מן השאלות 6-9.

6. א. (1) שהעם ייכנע לפני מלך אשור.
(2) שישעיהו יתפלל לה' כדי שיציל את ירושלים מידי אשור שחירף את ה'. אן: בגלל שירושלים היא שארית הפליטה.
- ב. פרק י"ח, פסוקים כ"ב-כ"א – ישראל בוטח במצרים שהוא משענת קנה רצוף ואי אפשר לבטוח בו משום שהוא לא יסייע לישראל במלחמה עם אשור.
פרק י"ח, פסוק כ"ב – אי אפשר לישראל לבטוח בה משום שחזקיהו הסיר את הבמות לעבודת ה'
פרק י"ח, פסוק כ"ג – אין לישראל מספיק לוחמים (כדי לרכב על אלפיים סוסים)
פרק י"ח, פסוק כ"ה – אשור הצליח בזכות ה', שנתן לו את הכוח לעלות על ישראל
- ג. (1) כדי לשכנע את יושבי ירושלים להיכנע או כדי להגיד להם שהוא יגלה אותם לארץ טובה כמו הארץ שהם יושבים בה כעת.
(2) הוא משבח את הארץ שיגלה אותם אליה בדומה לשבח של ארץ ישראל.

7. א. (1) מפני שהעם חוטא בעניינים של בין אדם לחבירו.
(2) תיקון מערכת המשפט וחזרה בתשובה.
- ב. (1) כי הם חוטאים בחטאים של אדם לחבירו.
(2) תיקון של הנושא של בין אדם לחבירו או לתקן את היחס לעניים, או לתת צדקה או לתקן את מערכת המשפט.
- ג. (1) כי קין לא היה רצוי בעיני ה' בגלל התנהגותו ואישיותו.
(2) ה' לא מקבל את הקרבנות של עם ישראל משום שהוא לא מתקן את דרכיו בתחום שבין אדם לחבירו וזאת בדומה לדברי הרב הירש שאומר שה' מקבל תפילה או קרבן בהתאמה למעלתו הרוחנית וכוונתו של המתפלל או המקריב.

8. ישעיה, פרק ו'

- א.** (1) [התרחש לפני יתר הספר/פרק א]
 (2) [מתוארת ההקדשה של הנביא ותחילת שליחתו]
- ב.** (1) [הנביא פוחד (יש פרשו שהוא חושש למות) מכך שראה את המראה והוא חושש שהוא איננו ראוי לכך]
 (2) [חטא לשון הרע או כלל חטאיו]
- ג.** בזמן בו ה הטיל שליחות נבואית על משה ועל ישעיהו הם פקפקו בכך שעם ישראל ישמע לה, והם נענשו על כך – משה ידו נצטרעה וישעיהו – לקה בלשונו בגחל.

- 9. א.** (1) כיבוש ערי יהודה הבצורות ולקחת מס מחזקיהו.
 (2) לומדים ממנה על גאוותו של סנחריב.
- ב.** (1) חיזק את חומת ירושלים, בנה את החומה הרחבה ומגדלים, הכין כלי נשק, סתימת מעיין הגיחון, חציבת נקבת השילוח.
 (2) מלאך ה' היכה את מחנה אשור. ה' שמע את תפילת ישעיה ולמען שמו של ה', והבטחת ה' לדוד.
 ג. על האדם לבטוח בה' ולהאמין שהצלחתו אינה תלויה בהשתדלות שעשה אלא בה'.

חלק ג – יונה, תהלים

על התלמיד לענות על אחת מן השאלות 10-11.

10. יונה, פרק ד'

- א.** (1) ידע שהגויים יחזרו בתשובה ולא רצה שיהיה קטרוג על עם ישראל. ידע שנינוה היא בירת אשור שעתידה להגלות את ישראל. יונה התנגד לרעיון התשובה.
 (2) איך יונה הנביא חשב שאפשר לברוח מה'. התשובה: הוא לא ברח מה' אלא ברח לחו"ל כדי שלא יקבל את נבואת ה'.
- ב.** (1) המלחים מנסים להינצל מן הסערה באמצעות תפילה והשלכת חפצים, יונה מגלה אדישות ונרדם.
 (2) יונה מציע להם להשליך אותו לים כדי שיצילו את עצמם. המלחים מנסים להימנע מהצעתו של יונה ומנסים לחתור אל החוף או המלחים מתפללים לה' שלא יענשו על כך שהם משליכים את יונה לים.

11. תהלים, מזמור ל'

- א.** (1) צרות, גלות. חטא לקבל גם: מקום נמוך.
 (2) אי אפשר להתקיים ללא בקשת הסליחה של ה.
- ב.** (1) לקרבת ה או לסליחה על עוונתיו או לדבר ה.
 (2) המשורר מקווה לה או מחכה לה או בוטח בה יותר מאשר השומרים שמקווים שהבוקר יגיע ומשמרתם תסתיים.